

роботах, недостатній концентрації зусиль галузевих досліджень на вирішення ключових завдань сучасної науки і техніки через відомчий підхід до реалізації питань розвитку інноваційно-технологічних процесів. Як результат, сьогодні у них домінують головним чином роботи по створенню такої “нової” техніки, яка не відповідає вимогам часу і в цілому не впливає на віддачу нагромадженого економічного потенціалу. Хоча з іншої сторони в Україні зосереджений достатній науково-технічний потенціал, який здатний вирішувати складні завдання в галузі супутникових технологій, комп’ютерної індустрії, створення нових поколінь літаків, військової техніки, технології розробки нових матеріалів, біотехнології, фізики низьких температур, ядерної фізики, технології в галузі інформатики, телекомунікації тощо.

В цілому підсумовуючи аналіз причин, які знижують ефективність регулювання інноваційної діяльності, необхідно відзначити, що діючий механізм науково-технічної діяльності склався в умовах, коли економічний розвиток відбувався переважно за рахунок кількісних факторів розширеного відтворення, що безпосередньо позначилось на науці і техніці. Така форма економічного росту визначила і відповідні економічні форми в практиці інноваційної діяльності. Сьогодні, в умовах трансформації економіки, стоїть досить гостро питання про активнішу орієнтацію на якісні фактори економічного зростання, тому при розробці теоретичних положень регулювання інноваційно-технологічних процесів необхідно врахувати зміни економічних форм, як важливіших складових елементів впливу економічної системи на розвиток інноваційної діяльності.

## **СТОСУНКИ ОУН З «МАЛИМИ» ЄВРОПЕЙСЬКИМИ ДЕРЖАВАМИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМИ ПРАВО-РАДИКАЛЬНОГО СПРЯМУВАННЯ**

**Марискевич Т.Г.**

*Львівський національний університет імені Івана Франка*

Вагоме місце в діяльності Організації Українських Націоналістів у міжвоєнний період займали стосунки з так званими малими європейськими державами тоталітарного спрямування, та національно-визвольними рухами в Європі. Тим більше, що ці відносини мали неабияке значення як для практичної діяльності ОУН, так і для вироблення ідеологічних концепцій.

Є.Коновалець чітко усвідомлював значення фактору цих "малих" держав. Вони, можливо, не були би надійним захистом під час війни у Європі, не дали би потрібних коштів для нормального функціонування ОУН, але вони мусіли стати союзниками ОУН - злагоджена діяльність "малих" державних утворень дає, у результаті, подиву гідні наслідки.

Саме тому ще у 20-х рр. Д.Андрієвський, керівник ресорту закордонних справ та закордонної політики УВО а згодом ОУН дістав завдання розбудувати мережу представництв ОУН у різних державах Європи, в тому числі й таких, як Югославія, Болгарія, Фінляндія, Швеція, Швейцарія, Португалія, Бельгія тощо. З цим завданням Д.Андрієвський впорався блискуче. Вже на початку 30-х рр. вся Європа була охоплена мережею націоналістичних "бюро" та представництв [1].

Досить тісні стосунки у Проводу Українських Націоналістів склалися з міжвоєнною Югославією, а особливо з хорватським націоналістичним рухом "Усташа". Історія "Усташа" надзвичайно подібна з історією Організації Українських Націоналістів. Так само подібною є біографія Є.Коновальця з біографією лідера усташів Анте Павелічем. Наприкінці 20 - початку 30-х рр. "Усташа" розпочала свої активні антисербські акції. Початок такій діяльності було покладено після перевороту 1929 р., коли король Олександр I проголосив замість Об'єднаного королівства сербів, хорватів та словенців нове унітарне утворення – Югославію [2]. Того ж року почала діяльність Організація Українських Націоналістів, і "Усташа" є найближчою за формою та змістом аналогічною організацією щодо ОУН. Насамперед тому, що і ОУН, і "Усташа" відповідають ряду спільних ознак. По-перше, і ОУН, і «Усташа» репрезентують чи не яскравіше! фашистський рух в слов'янському світі [3]. По-друге, обидві організації носили напівмілітарний характер і були підпільними утвореннями. По-третє, націоналісти та «усташі» сповідували методи індивідуального терору як засоби боротьби; по-четверте, соціальною базою обидвох течій було селянство та інтелігенція праворадикального спрямування, серед членства активу переважало студентство; по-п'яте, керівні центри обидвох організацій перебували за кордоном, що призводило до значних розходжень у тактико-стратегічних питаннях, а відтак - до наростання конфліктної ситуації всередині організацій; по-шосте, обидві організації чітко орієнтувалися на італо-німецький блок.

Як і українські націоналісти, усташі допускали антиклерикальні висловлювання. А.Павеліч, наприклад, одного разу зауважив, що задля незалежності Хорватії готовий піти на союз бодай із Пеклом [4]. Згадаймо, що Є.Коновалець постійно перебував у конфлікті з правлячими церковними колами УГКЦ та з митрополитом Андреем

Шептицьким, а у 1933 р. - віддав наказ бойкотувати проведення свята "Українська Молодь - Христові" [5]. Можна безкінечно наводити список подібностей між обома організаціями. Тотожність є просто вражаючою. Можливо, причиною тому - подібна історична доля, ментальність, політичні орієнтири Хорватії та України, їх важливе геополітичне значення.

У 1932 році Бюлетень Крайової Екзекутиви ОУН на Західно-українських землях писав: "Югославія ставиться до нас вороже, але решта Балканських держав - це наші друзі. Але і в Югославії поневолені народи поза офіційним Белградом є нашими прихильниками. Наприклад, росте наша співпраця з організацією "Усташа" полковника А.Павеліча, яка на своєму визвольному знамені написала те ж гасло, що й ми: "Самостійна Соборна Держава" [6].

У середині 1931 року організаційний референт ПУН М.Сціборський здійснив поїздку по теренах Югославії та Болгарії, внаслідок чого було складено доповідну записку на ім'я Є.Коновальця. Болгарію було оцінено як терен, у якому варто найактивніше розгорнути акції ОУН [7]. Проте Югославія розглядалася під кутом здорового скепсису. У цій державі були сильні впливи білоемігрантів-росіян, а уряд короля Александра I був налаштований профранцузьки. Відповідно, було зроблено висновок, що ОУН має більші шанси закріпитися у Болгарії, аніж у Югославії.

З 1934 року ОУН та "Усташа" опинилися у одному і тому ж становищі: їм було відмовлено у німецькій допомозі на деякий час. Саме тому українсько-хорватське зближення отримало нові підстави. У червні 1934 року від українських куль гине міністр внутрішніх справ Польщі Б.Перацький, і того ж року, у жовтні у Марселі усташі вбивають короля Олександра I та французького міністра закордонних справ Луї Барту. Остання акція мала на меті послабити французьку присутність у внутрішній та зовнішній політиці Югославії, а також привернути увагу загалу до хорватської проблеми.

Починаючи з середини 30-х рр. серед українського населення Хорватії виникає націоналістичний рух досі українці на Балканах не виходили за рамки релігійної та просвітнянської діяльності. Цьому сприяє поїздка у 1934 р. по Хорватії, Боснії, Герцеговині та інших землях Югославії члена ПУН Володимира Мартинця. За його сприянням на цих землях було закладено солідну базу ОУН, яка у роки війни розглядалася як засіб комунікації з представниками антигітлерівської коаліції.

У міжвоєнний час у Хорватії було створено Екзекутиву ОУН, яку очолив Василь Войтанівський. Навколо Екзекутиви поступово сформувалося середовище молодих людей - переважно студентів За-

гребського університету. В цілому-Хорватська Екзекутива ОУН охоплювала біля 200 - 250 чоловік і підтримувала жвавий і постійним контакт з Проводом Українських Націоналістів.

У 1940 р. до Теренової Екзекутиви ОУН у Хорватії входили: В.Войтанівський голова, Є.Мацях, "І.Коропей, М.Стечишин, В.Кранський, І.Яцусь. Войтанівський підтримував активні зв'язки з ПУН за посередництвом М.Сціборського, а згодом – Я.Барановського [7].

Добрі стосунки між Проводом Українських Націоналістів та усташами збереглися на протязі всієї другої світової війни та на еміграції. Особливо приязними були стосунки А.Павеліча з А.Мельником. Дж.Армстронг писав у своїх мемуарах, що А.Мельник до кінця життя захоплювався постаттю А.Павеліча і рухом усташів, яких надто ідеалізував [8]. У 1957 р. на похоронах А.Павеліча у Іспанії була присутня делегація від ОУН [9].

У 1945 році тітовські партизани заарештували В.Войтанівського, Й.Коропея та цілий ряд інших націоналістичних діячів, звинуватили їх у співпраці з усташами та німцями і за вироком трибуналу розстріляли їх. Так завершилося існування Теренової Екзекутиви ОУН у Хорватії [10].

*1. Андрієвський Д. Міжнародня акція ОУН – На чужині. Перша укр. Друкарня, 1955. - 159 с. 2. Диктаторы и тираны. – Смоленськ. Факел, 1997. – 273 с. - С.31. 3. Бондаренко К. Фашизм в Україні. / Українські варіанти. Київ - 1997. - № 2. - С.38-52. 4. Eastern European Nationalizm in XX Century (Ed.by P.Sugar). - New York, 1995. – 407 р. 5. Мірчук П. Революційний змаг за УССД. - Т.1. – Торонто, 1985. – 375 с. 6. ЦДІА України у Львові. - Ф.151. - Оп.9. - Спр.7. - Арк.14. 7. Онацький Є. У Вічному Місті – Ч.ІІ. – Торонто, 1984. – 632 с. 8. Армстронг Дж.А. Героїчне і людське... / Україна модерна. Ч.І. – Київ, 1996. – С. 101-113. 9. Українське Слово: газ.– Торонто, - 1957, 12 вересня, № 17. 10. Книш З. Перед походом на схід. - Вінніпег, 1961. - 225 с.*